

**MLADI U AKCIJI IZGRADNJE MIRA I
PROMOCIJI TOLERANCIJE
-BILTEN-**

“Mladi su ključni za mir, jer njihova energija gradi toleranciju.”

Mladi imaju ključnu ulogu u izgradnji mira i promociji tolerancije u društvu.

Njihova energija, kreativnost i spremnost na promjene čine ih idealnim nosiocima društvenih inicijativa. Kroz edukaciju, međusobni dijalog i učešće u projektima koji podstiču razumijevanje i prihvatanje različitosti, mladi mogu razbijati predrasude i graditi temelje za inkluzivno i pravedno društvo. Vrijedni učenici srednjih škola u Kantonu Sarajevo svojim radom i zalaganjem učestvuju u mnogim projektima, unutar kojih ostvaruju značajan doprinos.

Javna ustanova
SREDNJA MEDICINSKA ŠKOLA
Sarajevo

SPJ
Srednja škola primijenjenih
umjetnosti Sarajevo

UREDNICI ČASOPISA ŠKOLSKA 2024/25.

Mentori:

Alma Ahmethodžić, magistrica međureligijskog studija i izgradnje mira, profesorica, mentorica (JU Treća gimnazija i JU Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn)

Lejla Karahodžić, profesorica sociologije, mentorica (JU Gimnazija Obala)

Marija Knežević, pedagoginja, mentorica (JU Srednja medicinska škola)

Džemaludin Poturović, magistar lingvističkih nauka, profesor B/H/S jezika i književnosti, mentor (JU Treća gimnazija)

Azra Kazija, profesorica B/H/S jezika i književnosti, mentorica (JU Treća gimnazija)

Lektura: Azra Kazija

Koordinatori ispred škola učesnika u međuškolskom projektu „Mladi u akciji izgradnje mira i promociji tolerancije“

Alma Ahmethodžić, JU Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn

Duldina Kurtović, JU Treća gimnazija i Srednja muzička škola

Esad Karahodžić, JU Treća gimnazija

Lejla Karahodžić, JU Gimnazija Obala

Marija Knežević, JU Srednja medicinska škola

Igor Smiljanić, JU Srednja škola za saobraćaj i komunikacije

Berina Alihodžić, JU Srednja škola primijenjenih umjetnosti

UČENICE UREDNICE

Glavna urednica: Lamija Krupalija, JU Treća gimnazija

1. **Ena Herco**, JU Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn
2. **Minela Pandža**, JU Gimnazija Obala
3. **Lamija Nezirović**, JU Srednja medicinska škola
4. **Edina Helać**, JU Srednja škola za saobraćaj i komunikacije
5. **Ajla Kadić**, JU Srednja škola primijenjenih umjetnosti

SADRŽAJ

KRATKI OSVRT NA PROŠLOGODIŠNJI BILTEN	6
UVODNO OBRAĆANJE PEDAGOGICE MARIJE KNEŽEVIĆ	8
MEĐUNARODNI DAN MIRA	9
„Mir u očima žene -Potencijal žene za izgradnju mira“	9
„Noć u muzeju (NuM2024)“	10
MEĐUNARODNI DAN NENASILJA	11
„Kontrolom bijesa do unutrašnjeg mira“	11
„Meditacija i kontrola bijesa“	11
MEĐUNARODNI DAN SREDNJOŠKOLACA	12
„Vizije i perspektive mladih u BiH“	12
“(NE)Opravdan socijalni pritisak i (ne)realna očekivanja od mladih u BiH“	13
Sportski turnir	13
„Srednjoškolci za mir“	14
-Strah, antagonist mira-	15
-Za mene mir znači spoznaja-	16
16 DANA AKTIVIZMA PROTIV RODNO ZASNOVANOG NASILJA	18
Dan dječijih prava	18
„16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja“	18
Projekcija filma i diskusija	19
„Muzikoterapija/ zvukoterapija“	19
„Tolerancija u svakodnevnom životu mladih“	20
„Podrška žrtvama i preživjelim“	21
„Prevenција nasilne komunikacije i rješavanje sukoba kroz obrazovni sistem“	22
„Nasilje u mladenačkim vezama“	22
"Kako obitavati u patrijarhalnom društvu bez iskazane značajne volje za promjenom?"	23
MEĐUNARODNI DAN LJUDSKIH PRAVA	27
Izložba	27
Izložba	28
HUMANITARNE AKCIJE	30
„Humanost na djelu: Prikupljanje paketića za djecu“	31
„Budimo solidarne sa ženama Gradačca“	31
DODJELA NAGRADA	32
DODJELA ZAHVALNICA	33
KULTUROM PROTIV NASILJA-PREPORUKE FILMOVA I KNJIGA	34
INTERVJUI	38
ORGANIZACIJE KOJE SU NAS PODRŽALE	45
TPO Fondacija (Transkulturalna Psihosocijalna Obrazovna Fondacija)	45
UNIGEM (University and Gender Mainstreaming)	46
SPISAK UČESNIKA	47
UREDNIČE	50

KRATKI OSVRT NA PROŠLOGODIŠNJI BILTEN

Prošlogodišnji bilten bio je glas onih čiji se glas često ne čuje – žrtava rodno zasnovanog nasilja. Kroz iskrene priče, analize i podatke, nastojali smo otvoriti prostor za dijalog, razumijevanje i promjene. Naglasili smo da stigmatizacija žrtava ne smije biti teret koji nosi društvo, već izazov koji svi zajedno trebamo prevazići.

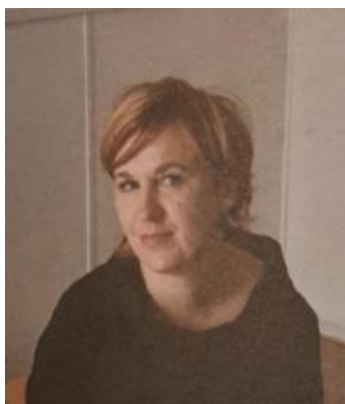
Zaključili smo da je edukacija ključ – ključ za rušenje predrasuda, izgradnju povjerenja i stvaranje sigurnijeg okruženja. Posebno smo istaknuli važnost uloge škola i nevladinih organizacija u pružanju podrške i prevenciji nasilja. Poruka prošlog biltena bila je jasna: nasilje nije privatna stvar, već društveni problem koji zahtijeva solidarnost, hrabrost i djelovanje.

**MLADI U AKCIJI IZGRADNJE MIRA I
PROMOCIJI TOLERANCIJE
-BILTEN-**

UVODNO OBRAĆANJE PEDAGOGICE MARIJE KNEŽEVIĆ

Sedam sarajevskih srednjih škola: Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn, Treća gimnazija, Gimnazija Obala, Srednja škola za saobraćaj i komunikacije, Srednja umjetnička škola, Srednja muzička škola i Srednja medicinska škola Sarajevo uključilo se u globalnu kampanju "16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama". Kroz niz kreativnih i edukativnih aktivnosti, učenici i nastavnici su pokazali da su spremni da se aktivno bore protiv rodno zasnovanog nasilja i stvaraju

školsko okruženje zasnovano na poštovanju, jednakosti i toleranciji. Neke od najupečatljivijih aktivnosti bile su panel diskusija "Kako obitavati u patrijarhalnom društvu bez iskazane značajne volje za promjenom?" i okrugli stol "Promocija/prevencija nenasilne komunikacije i rješavanje sukoba kroz obrazovni sistem". Učenici su s velikim zanimanjem učestvovali u diskusijama pokazujući da su svjesni problema i željni promjena. Također, tijekom kampanje organizirane su i radionice na kojima je nastalo mnoštvo likovnih radova, edukativnog materijala, videa, zidnih novina... Ovi radovi bili su prilika da učenici izraze svoje emocije i stavove na kreativan način te da podijele svoje poruke sa širim auditorijem.

Reakcije učenika i nastavnika bile su izuzetno pozitivne. Mnogi su istakli da su ove aktivnosti doprinijele boljem razumijevanju problema rodno zasnovanog nasilja i važnosti međusobnog poštovanja. Također, mnogi su izrazili želju da se slične aktivnosti organiziraju i u budućnosti.

Kroz ovu kampanju učenici su naučili kako prepoznati različite vrste rodno zasnovanog nasilja, kako se zaštititi od nasilja i kako pružiti podršku osobama koji su doživjeli nasilje. Shvatili su i da nisu sami u borbi protiv ovog problema i da zajedno možemo stvoriti bolje društvo.

Sve održane aktivnosti su samo dio niza, jer u narednom periodu planiramo da nastavimo sa aktivnostima na prevenciji rodno zasnovanog nasilja. Vjerujemo da zajedničkim snagama možemo stvoriti generaciju mladih ljudi koji će biti aktivni promotori pozitivne promjene kroz izgradnju društva bez nasilja. Kao i uvijek do sada naše aktivnosti podržala je TPO Fondacija kojoj se zahvaljujemo na dugogodišnjoj predanoj ulozi u stavljanju fokusa na vrijednosti mira i tolerancije u cijelom društvu.

MEĐUNARODNI DAN MIRA

Okrugli sto

„Mir u očima žene - Potencijal žene za izgradnju mira“

Treća gimnazija, 20.09.2024.

Svake godine se 21. septembar obilježava kao Međunarodni dan mira koji je Opća skupština UN-a utemeljila 1981. s ciljem obilježavanja i jačanja ideala mira među svim narodima i državama. S tim u vezi, učenici Gimnazije Obala, Treće gimnazije, Srednje škole za tekstil, kožu i dizajn, Srednje umjetničke

škole i Srednje muzičke škole, učestvovali su na okruglom stolu pod nazivom „Mir u očima žene-Potencijal žene kao graditeljice mira“.

Na okruglom stolu istaknuta je činjenica da su žene u Bosni i Hercegovini za istim nedovoljno zastupljene, da je pozitivan mir još uvijek nedostižan u Bosni i Hercegovini te da na tome treba intezivnije raditi. Ono što je još naglašeno u diskusijama je problematika nasilja, direktnog, strukturalnog i kulturnog.

Glavna moderatorica, Lamija Krupalija, vodila je okrugli sto, dok su moderatorice ispred škola bile Hana Kučuk (Treća gimnazija), Minela Pandža (Gimnazija Obala), Ena Herco (Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn), Helena Mićević (Srednja škola primijenjenih umjetnosti) i Lejla Hiseni (Srednja muzička škola).

Okrugli sto zaključen je porukama: “Mir je put, mir je cilj.” i “Budi promjena koju želiš vidjeti u svijetu.”

Program

„Noć u muzeju (NuM2024)“

Srednja škola za saobraćaj i komunikacije, 20.09.2024.

Dana 20.09.2024., učenici Srednje saobraćajno-komunikacijske škole Sarajevo učestvovali su u programu „Noć u muzeju (NuM2024)“, organizovanom od strane Civitasa. Cilj programa bio je podizanje svijesti o očuvanju kulturnog naslijeđa i građanskoj odgovornosti.

Događaj je održan u muzeju samostana u Fojnici, gdje je učestvovalo preko 100 učenika i nastavnika iz cijele BiH. Učesnici su obišli muzej i samostan, koji datira iz 1291. godine, te su saznali o njegovoj bogatoj kulturnoj zaostavštini, uključujući biblioteku sa preko 11.000 naslova.

Učenici su učestvovali u četiri radionice, a najviše su uživali u “Bosančici” (upoznavanje prvog bosanskohercegovačkog pisma) i “Escape roomu”, koji je bio edukativan i zabavan test njihovih vještina.

MEĐUNARODNI DAN NENASILJA

Međunarodni dan nenasilja, obilježen 2. oktobra, podsjeća nas na važnost izgradnje mira i promoviranja nenasilnih metoda rješavanja konflikata. Inspirisan Gandhijevim principima, ovaj dan naglašava da promjena počinje unutar pojedinca, kroz kontrolu emocija i stvaranje unutrašnjeg mira.

„Kontrolom bijesa do unutrašnjeg mira“

Treća gimnazija, 25.09.2024.

Predavanje “Kontrolom bijesa do unutrašnjeg mira”, održano 25. septembra 2024. u amfiteatru Treće gimnazije, vodila je Ernada Fatima Avdibegović, stručnjak za međureligijske studije i izgradnju mira. Predavanje je istaklo značaj molitve i rituala u emocionalnom balansiranju, naglašavajući važnost stvaranja uslova za lični mir kao temelja za mir u zajednici.

„Meditacija i kontrola bijesa“

Treća gimnazija, 23.10.2024.

Predavanje „Meditacija i kontrola bijesa“, održano 23. oktobra 2024., fokusiralo se na meditaciju i kontrolu bijesa. Profesorice Marina i Nada iz udruženja “Brahma Kumaris” vodile su učenike III3 i III4 kroz meditativne tehnike koje pomažu u racionalnom upravljanju emocijama.

MEĐUNARODNI DAN SREDNJOŠKOLACA

Okrugli sto

„Vizije i perspektive mladih u BiH“

Treća gimnazija, 15.11.2024.

Povodom Međunarodnog dana srednjoškolaca, koji obilježavamo 17. novembra, u školskoj biblioteci Treće gimnazije održan je okrugli sto na temu: “Vizije i perspektive mladih u BiH”.

U cilju intenziviranja učešća mladih u kreativnim aktivnostima, ali i aktivizam koji

omogućava nevladin sektor, na današnjem okruglom stolu ugostili smo predstavnicu Mreže za izgradnju mira, gospođu Merimu Alikadić, koja je predstavila rad Mreže i usmjerila učenike na neke od aktivnosti koje ista realizuje preko umreženih nevladinih organizacija širom Bosne i Hercegovine.

Moderatori okruglog stola, predstavnici škola učesnica- Treća gimnazija, Gimnazija Obala i Srednja škola primijenjenih umjetnosti, svim prisutnim postavili su pitanja o izazovima s kojima se susreću srednjoškolci, perspektivama i vizijama mladih u Bosni i Hercegovini. Razgovorom su učenici naglasili da na odluku o ostajanju u BiH i pozitivnu viziju budućnosti utiču faktori kao što su odsustvo institucionalne uvezanosti pri rješavanju problema mladih, nesigurna politička situacija, nepovjerenje u

sistem, cjelokupan socijalni pritisak koji osjećaju, sve izraženije socijalne razlike među srednjoškolcima te ostale probleme s kojima se susreću. Uz sve navedeno, naglašeno je da mladi nose odgovornost za kreiranje boljeg društva i da u tom procesu trebaju dati svoj lični doprinos kroz različite društvene i političke akcije.

Okrugli sto

“(NE)Opravdan socijalni pritisak i (ne)realna očekivanja od mladih u BiH“

Srednja škola za tekstil,kožu i dizajn

U prostorijama Srednje škole za tekstil,kožu i dizajn je održan okrugli sto na temu:“(NE)Opravdan socijalni pritisak i (ne)realna očekivanja od mladih u BiH“. Na okruglom stolu istaknuto je kako mladi trpe određeni socijalni pritisak i očekivanja koja su

ponekad nerealna s obzirom na situaciju u zemlji. Ono što je posebno istaknuto je da mlade opterećuju preovladavajuće etnonacionalne politike koje izazivaju nemir u društvu zbog čega mladi ne vide svoju budućnost u BiH.

Sportski turnir

Srednja medicinska škola, 19.11.2024. i 21.11.2024.

Povodom Svjetskog dana srednjoškolaca, Vijeće učenika Srednje medicinske škole, u saradnji s profesorima tjelesnog i zdravstvenog odgoja Kemom Hajdarevićem i Arnesom Delićem, organizovalo je sportske turnire u odbojci za djevojke i košarci za mladiće.

Košarkaški turnir održan je 19. novembra 2024. godine, a rezultati su:

Prvo mjesto: ekipa IVa

Drugo mjesto: ekipa IIa

Treće mjesto: ekipa IIc

Odbojkaški turnir održan je 21. novembra 2024. godine, s postignutim rezultatima:

Prvo mjesto: ekipa IId

Drugo mjesto: ekipa IVb

Treće mjesto: ekipa IVa

Zahvaljujemo svima koji su učestvovali u organizaciji i takmičenju, te čestitamo ekipama na izvanrednim rezultatima.

Izložba

„Srednjoškolci za mir“

Treća gimnazija, 18.11.2024.

Učenici Treće gimnazije, članovi Kluba kritičkog mišljenja i Literarne sekcije, zajednički su radili na izložbi povodom Međunarodnog dana srednjoškolaca pod nazivom “Srednjoškolci za mir”.

Izložba je realizovana u sklopu projekta “Gandhijevim stopama mira” u koordinaciji učenice III4, Lamije Krupalija.

Izložba je imala za cilj prikazati kako srednjoškolci doživljavaju koncept mira te na kreativan način, korištenjem digitalnih tehnologija, izraditi edukativni materijal u formi postera na kojima su učenici istražili i predstavili priče iza, svima poznatih, simbola mira i objasnili kako su isti stekli značenje.

Međunarodni dan srednjoškolaca obilježava se u znak sjećanja na hrabre srednjoškolce koji su žrtvovali svoje živote da budu pokretači promjena u svojim društvima. Njihova hrabrost i danas služi kao inspiracija srednjoškolcima širom svijeta, pokazujući primjerom da glas mladih ljudi može biti uticajan.

Posebnu pohvalu zaslužuju učenici Lamija Saltagić III², Helena Dizdarević III⁶, Eldar Šabanović III⁴ i Mehdi Omerhodžić III⁴, koji su svojim literarnim radovima, edukativnim plakatima i simboličnim citatima Mahatme Gandhija doprinijeli uspjehu ove izložbe.

-Strah, antagonist mira-

"Da bi mir zavladao na zemlji, ljudi se moraju razviti u nova bića koja su naučila prvo vidjeti cjelinu." Immanuel Kant.

Osnova čovjekovog postojanja i opstanka, a ujedno i razlika između njega i ostalih bića, je stvaranje društva radi općeg dobra, ali bitnije napretka. Napredak u svim sferama života, ka konačnom cilju, miru. I sada kada smo dostigli zavidan nivo razvijenosti, kako to da nismo postigli taj odavno postavljeni cilj? Da li smo sposobni vidjeti civilizaciju kao cjelinu, ili smo podijeljeni međusobno zbog nečeg drugog, nekog unutrašnjeg glasa koji vodi ljudski um ka burnim postupcima. Na putu uspjeha i razvoja, preskočili smo stepenicu, lekciju koju nismo naučili, ispit koji nismo položili. Nismo naučili prihvatiti različitosti, a to plaćamo nemogućnošću postizanja mira.

"...A da je Allah htio, On bi vas sljedbenicima jedne vjere učinio, ali, On hoće da vas iskuša u onome što vam propisuje..."(Sura El-Maida, 48 ajet)

Ni jedan čovjek nije isti, to je dar Božijeg stvaranja. Svi se razlikujemo, da li to bilo fizička predstava osobe, ili njegova razmišljanja i vjerovanja kojim ispisuje svoju "tabulu rasu". Samim time, besmisleno je kazati da se mir ne može postići zbog razlika među ljudima, jer bi to ukazalo na primitivnost čovjekovog uma. Doista, mora postojati neka dublja istina, viši smisao takvih postupaka. Različitosti su povod postupaka koji narušavaju mir, ali koji je uzrok? Koja je to stvar, toliko snažna da pokrene čovjeka da djeluje, a ipak prisutna u svima nama? Odakle potiče korijen čovjekove surovosti?

"Ljudi se ustvari boje, zato su surovi", rekao je Meša Selimović. Teško je misliti, stoga ljudi osuđuju. Teško je razumjeti strah, a lahko je burno reagovati. U ovoj priči života, koju sami ispisujemo, dajemo strahu ulogu antagonista protiv mira, i na nama je da odlučimo kako ćemo dalje postupiti.

Za mene mir nije odsustvo sukoba, jer i nakon rata je rat. Mir je rješavanje sukoba mirnim načinima. On se ne ostvaruje silom, već razumijevanjem drugog i drugačijeg, sve dok to ne krši moralne vrijednosti čovjeka. Da li ćemo dozvoliti antagonistu pobjedu, ili ćemo ipak naučiti vidjeti cjelinu?

Eldar Šabanović (Treća gimnazija)

-Za mene mir znači spoznaja-

Entropija je težnja sistema da spontano pređe u stanje veće neuređenosti. Naučno je dokazano da dunjaluk teži neuređenosti. „Mi čovjeka stvaramo u skladu najljepšem, zatim ćemo ga u najnakazniji lik vratiti, samo ne one koji budu vjerovali i dobra djela činili, njih čeka nagrada neprekidna.“ (At-Tin, 4-6). Naš Gospodar je savršen, pa su dunjaluk i ahiret stvoreni kao savršeni. Međutim, čovjek nije stvoren kao savršeno biće, pa ni dunjaluk na kojem živi ne može biti savršen.

Mir je prirodno i idealno stanje koje na ovom svijetu ne postoji. Mir se često upoređuje sa slobodom, koja se također subjektivno, a ne objektivno spoznaje. Čovjek je kao živo biće obdaren potrebom za disanjem, hranom, fiziološkim potrebama, a to će obavljati do svoje smrti. Da imamo slobodu, zašto bismo izvršavali potrebe koje ne bismo morali? Ovo je dokaz da kao Božiji robovi nemamo svoj mir. Sa druge strane, Džennet kao vječno boravište podrazumjeva mir, fiziološko i duhovno olakšanje. Čovjek je kroz nemir iskušan na prolaznom svijetu kako bi zaradio mir na budućem svijetu. Dok boravi na ovom svijetu, čovjekov mir zavisi od unutrašnjeg i vanjskog stanja. Vanjski mir uvjetovan je individualnim dunjalučkim iskušenjima na koja direktno ne možemo uticati. Međutim, svi imamo različite razine postizanja unutrašnjeg mira. Jedni taj mir pronalaze u zahvalnosti, spoznaji lične nadgradnje i smisla života. Drugi mir pronalaze u novcu, kocki, alkoholu, zabludi, tragajući za mirom kao krajnjim ciljem. „Mir nije cilj, već način života.”- Mahatma Gandhi. Nema puta prema miru. Put, odnosno spoznaja, je mir.

Upravo svoj mir pronalazim u spoznaji moga Gospodara i savršenstva koje je stvorio. Čovjek Uzvišenog Boga ne može pojmiti ljudskim razumom, a time ni mir u pravom smislu te riječi. Međutim, sama težnja za spoznajom je odraz istinske potrebe čovjeka za približavanjem svome Gospodaru. Približavanje Allahu dž.š. je najuzvišeniji cilj moga života i nadanja. Svoga Gospodara sa nesavršenog dunjaluka želim spoznati sedždom u namazu, učenjem zikra, dove i Kur'ana časnog.

Kroz dunjalučki svijet postizemo i naslućujemo šta je pravi mir. Ograničeni razumom nikad nećemo u potpunosti spoznati idealno stanje, a time niti Gospodara. Na čovjeku je kako će usavršiti svoj unutrašnji mir u borbi protiv stalnog vanjskog nemira. “Mirom i islamom neće biti opisan niko od čijega jezika i ruke nisu mirni drugi muslimani, a kako je tek moguće da bude opisan onaj koji nije sâm od sebe miran?!” – Imam Gazali

„Es-Selām“ kao jedno od Allahovih imena, ima značenje mira. “Mir vama!” – bit će riječi Gospodara Samilosnog. (Ja-Sin, 58.)

Mehdi Omerhodžić (Treća gimnazija)

KAMPANJA 16 DANA AKTIVIZMA 2024

PODRŠKA ŽRTVAMA I PREŽIVJELIMA

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

British Embassy
Sarajevo

TPO

UNIGEM

British Embassy
Sarajevo

16 DANA AKTIVIZMA PROTIV RODNO ZASNOVANOG NASILJA

Kampanja "16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja" je međunarodna inicijativa koja se održava svake godine od 25. novembra, Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, do 10. decembra, Međunarodnog dana ljudskih prava. Cilj kampanje je podizanje svijesti i mobilizacija društva u borbi protiv svih oblika nasilja prema ženama i djevojčicama.

Radionica

Dan dječjih prava

Srednja škola za saobraćaj i telekomunikacije, 21.11.2024.

U sklopu kampanje, 21. novembra 2024. godine, obilježen je Dan dječjih prava organizovanjem radionice posvećene ključnim temama poput prava na sigurno okruženje, obrazovanje, slobodu izražavanja, zaštitu od nasilja, zlostrovanja i diskriminacije.

Radionica je pružila priliku da se istakne važnost zaštite dječjih prava, osiguravajući da se svako dijete osjeća sigurno i zaštićeno, te da se podigne svijest o odgovornosti zajednice u njihovoj zaštiti.

Izložba

„16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja“

Treća gimnazija, 26.11.2025.

Učenci su za početak aktivnosti „16 dana aktivizma“ izložili postere s motivima rodnozasnovanog nasilja, uzroka i posljedica, značaja prepoznavanja i prijavljivanja nasilja te koliko važnu ulogu imaju empatija i određene metode/tehnike u pomoći žrtvama i preživjelim. Jedan od fokusa je na muzikoterapiji i ulozi koju umjetnost, posebno muzika, ima u tretmanu nakon pretrpljenog nasilja.

Projekcija filma i diskusija *Treća gimnazija, 27.11.2024.*

U sklopu kampanje, učenici JU Treća gimnazija učestvovali su u projekciji filma na temu rodnozasnovanog nasilja. Nakon projekcije, održana je diskusija u kojoj su analizirali uzroke i posljedice rodnozasnovanog nasilja te razgovarali o ulozi porodice, škole, vršnjaka i društva u njegovom sprječavanju.

Radionica

„Muzikoterapija/zvukoterapija“

Treća gimnazija, 02.12.2024.

2. decembra 2024. godine, u amfiteatru JU Treće gimnazije održano je predavanje Alme Tuzli Lepir, magistrice, zvukoterapeutkinje, NLP praktičarke te Gong i Reiki majstorice. Alma Tuzli Lepir, autorica „Programa muzičko–ritmičke stimulacije“ i voditeljica Centra za kreativni rast i razvoj LER, podijelila je svoje bogato znanje o značaju muzike i zvukova u terapiji.

Predavanju su prisustvovali učenici Kluba kritičkog mišljenja, CIVITAS-a i odjeljenja IV-3 JU Treća gimnazija, kao i učenice JU Srednja muzička škola. Kroz predavanje, razgovor i praktične aktivnosti, učesnici su se upoznali s načinima na koje muzika i zvukovi mogu pomoći u procesu oporavka, posebno za žrtve rodnozasnovanog nasilja.

Učenici su imali priliku koristiti različite instrumente i meditirati uz zvuke istočnjačkih instrumenata, što je dodatno obogatilo njihovo iskustvo. Predavanje je inspirisalo učesnike na razmišljanje o značaju emocija, misli i muzike u procesu ozdravljenja.

Okrugli sto

„Tolerancija u svakodnevnom životu mladih“

Srednja medicinska škola, 03.12.2024.

Dana 3. decembra 2024. godine, u okviru kampanje „16 dana aktivizma“, održan je okrugli stol na temu „Tolerancija u svakodnevnom životu mladih“. Događaj je bio prilika za mlade da razmijene mišljenja o važnosti tolerancije u svakodnevnim

situacijama. Ključna pitanja obrađena tokom diskusije bila su: Da li je tolerancija prisutna u svakodnevnom životu mladih? Gdje postoji prostor za unapređenje? Šta može pomoći mladima u razvoju tolerancije?

Koje su pozitivne posljedice tolerancije? Diskusiju su moderirale učenice Lamija Nezirović, Nejla Džefović i Ema Halilović, a učestvovalo je 28 učenika. Kao rezultat, izrađen je mural na temu tolerancije, koji je postavljen u hol škole, te plakati sa svakodnevnim porukama tolerancije.

Panel diskusija

„Podrška žrtvama i preživjelima“

Gimnazija Obala, 04.12.2024.

U prostorijama Gimnazije Obala, održana je panel-diskusija sa psihologinjom i geštalt psihoterapeutkinjom Senkom Čimpo, u okviru globalne kampanje "16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja." Ovogodišnji moto kampanje bio je "Podrška žrtvama i preživjelima."

Panel-diskusija obuhvatila je rad u grupama uz korištenje projekivnih kartica te razmjenu iskustava i mišljenja o ključnim aspektima vezanim za rodno zasnovano nasilje i podršku žrtvama. Tokom diskusije, učesnici su se fokusirali na primjere vlastitih snaga i zaštitnih faktora, prepoznavanje faktora rizika, kvalitet partnerskih odnosa, ulogu zajednice i sistema te važnost osoba od povjerenja koje mogu pružiti podršku. Diskusija je bila izuzetno produktivna, otvorivši važna pitanja i predloživši konkretne korake za djelovanje. Panel diskusiji su prisustvovali učenici Gimnazije Obale, Treće gimnazije i Srednje muzičke škole.

Okrugli sto

“Prevenција nasilne komunikacije i rješavanje sukoba kroz obrazovni sistem“

Gimnazija Obala, 05.12.2024.

U Gimnaziji Obala održan okrugli sto koji je dio aktivnosti kampanje "16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja". Na okruglom stolu učestvovali su učenici Gimnazije Obala, Treće gimnazije, Srednje škole primijenjenih umjetnosti, Srednje škole za tekstil kožu i dizajn, Srednje muzičke škole, Srednje škole za saobraćaj i komunikacije i

Srednje medicinske škole. Tema okruglog stola bila je: “Prevenција nasilne komunikacije i rješavanje sukoba kroz obrazovni sistem“. Učenici su razgovarali o važnosti obrazovanja, o razvijanju vještina nenasilne komunikacije, o tome kako možemo educirati mlade ljude za mirnu i učinkovitu interakciju te kako obrazovni sistem može igrati ključnu ulogu u prevenciji sukoba. Okruglom stolu su prisustvovala pedagogica Ivana Katavić (Gimnazija Obala) i pedagogica Marija Knežević (Srednja medicinska škola).

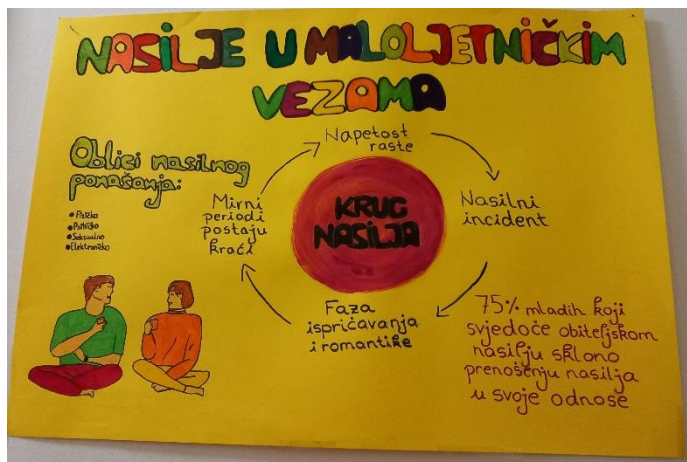
Radionica

„Nasilje u mladenačkim vezama“

Srednja medicinska škola, 09.12.2024.

Dana 9. decembra 2024. godine, održana je radionica pod nazivom „Nasilje u mladenačkim vezama“. Radionica je dio preventivnog programa s ciljem

podizanja svijesti o prepoznavanju nasilnog ponašanja u bliskim odnosima mladih. Učenici su kroz interaktivne aktivnosti učili kako prepoznati suptilne oblike nasilja i pritisaka, kako postaviti granice i prepoznati vlastita ponašanja koja mogu ugroziti druge. Također, istaknuta je važnost traženja pomoći u slučaju nasilne veze. Osnovna poruka radionice bila je jasna: nasilje nikada nije prihvatljivo niti opravdano.

Panel diskusija

"Kako obitavati u patrijarhalnom društvu bez iskazane značajne volje za promjenom?"

Međunarodni dan ljudskih prava obilježava se svake godine 10. decembra. U okviru kampanje "16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja", u organizaciji TPO fondacije, u Jevrejskoj opštini je održana panel-diskusija na temu "Kako obitavati u patrijarhalnom društvu bez iskazane značajne volje za promjenom?".

Tokom diskusije istaknuti su ustaljeni stereotipi i mitovi poput: „Eva je kriva što je Adam pojeo jabuku“ što, također, govori o slici i ulozi žene koja joj je dodijeljena ili nametnuta vremenom. Diskutovano je o predrasudama, patrijarhalnom društvu i rodnoj neravnopravnosti, a mišljenja su bila podijeljena o postojanju patrijarhata u modernom društvu. U panel diskusiji učestvovala su škole: Treća gimnazija, Gimnazija Obala, Srednja medicinska škola, Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn, Srednja škola za saobraćaj i komunikacije.

Život u patrijarhalnom društvu podrazumijeva svakodnevno suočavanje s tradicionalnim normama. Takvo društvo često nameće unaprijed određene uloge i ograničava ličnu slobodu, naročito žena, dok se istovremeno očekuje jednaka društvena prihvaćenost. Obitavati u takvom sistemu bez značajne volje za promjenom znači birati strategije prilagođavanja koje ne narušavaju osnovnu strukturu društva, ali istovremeno omogućavaju očuvanje ličnog integriteta. To može uključivati pridržavanje normi kako bi se izbjegle društvene osude, dok se u privatnom prostoru njeguje individualni način razmišljanja i djelovanja. Na primjer, žene mogu odlučiti da se formalno prilagode društvenim očekivanjima, ali da istovremeno pronalaze načine za izražavanje svojih sposobnosti i ambicija kroz edukaciju, kreativne projekte ili nezavisne poslovne inicijative. Međutim, ovakav način života nosi određene rizike. Ključ za obitavanje u ovakvom sistemu jeste pronalaženje lične ravnoteže između prilagodbe i očuvanja vlastitog identiteta, uz svijest o ograničenjima i mogućnostima koje društvo pruža. Iako se može živjeti u skladu s patrijarhalnim normama, pitanje ostaje – da li je dugoročno održivo prilagođavati se sistemu koji ograničava jednakost i slobodu, ili je upravo volja za promjenom ono što pokreće društvo naprijed?

Dalila Durak (Gimnazija Obala), panelistica

Problem je duboko ukorijenjen u patrijarhalni sistem naše svakodnevnice. Patrijarhat je društveni sistem u kojem dominaciju, moć i privilegije tradicionalno drže muškarci, dok žene, kao i druge marginalizirane grupe, često bivaju potisnute na niže pozicije moći i uticaja. Ova ideologija zastupa stav da su muškarci „prirodni lideri“, dok se žene smatraju „čuvarkama kuće“ ili još gore, objektima kontrole. Sljedeće statistike su direktna posljedica sistema koji favorizuje moć i dominaciju jedne grupe nad drugom.

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, 1 od 3 žene širom svijeta doživjela je neki oblik fizičkog ili seksualnog nasilja. U Bosni i Hercegovini, istraživanje Agencije za ravnopravnost spolova iz 2022. pokazuje da je 48% žena doživjelo rodno zasnovano nasilje, dok je manje od

20% njih prijavilo slučaj. Zašto toliki broj žena ne prijavljuje nasilje? Zašto mnoge ne pokušavaju napustiti nasilnika?

Odgovor leži u sistemskoj nepravdi. Institucionalna podrška često izostaje ili je neefikasna. Samo 15% prijava za nasilje u porodici u BiH bude procesuirano na sudovima, dok većina završava u birokratskoj tišini. (OSCE BiH) Ekonomska zavisnost dodatno otežava situaciju.

Istraživanje UN Women pokazuje da 70% žena u siromašnijim regijama nije ekonomski neovisno. Kako očekivati da žena napusti nasilnika kada nema osnovna sredstva za život, niti podršku okoline?

Često čujemo kontraargument: „Žrtve imaju izbor – mogu otići, zatražiti pomoć.“ Međutim, podaci OSCE BiH govore da u 80% slučajeva prijavljenog nasilja počinitelj ne bude adekvatno kažnjen, ostavljajući žrtvu izloženom daljnjoj opasnosti. Osim toga, istraživanje UN Women iz 2020. godine pokazuje da 65% žena ne prijavljuje nasilje zbog straha od osude okoline. Kako onda govoriti o „izboru“?

Problem nije samo rodno zasnovano nasilje, već i stigmatizacija žrtava nasilja, bez obzira na njegovu formu. Danas govorimo o rodno zasnovanom nasilju, ali moramo imati na umu da su žrtve nasilja često izložene osudi i marginalizaciji, što dodatno pogoršava njihovu situaciju. Naša generacija mora biti glas onih koji su ušutkani. Život u patrijarhalnom društvu bez želje za promjenom znači konstantnu borbu protiv ukorijenjenih normi i nepravde. Takvo društvo nije mjesto gdje se može živjeti, već samo preživljavati.

Zaključno, nasilje nije problem pojedinca, već sistemska pojava koja zahtijeva temeljite društvene promjene. Naša zakonska regulativa još uvijek nije u dovoljnoj mjeri riješila ključna pitanja poput femicida i stigmatizacije žrtava. Ovaj problem se širi, i kao društvo, ne možemo ga riješiti sami. Nevladine organizacije i pojedinci ne mogu preuzeti odgovornost za cijeli sistem. Širenje svijesti o ovim pitanjima i aktivno uključivanje svih nadležnih institucija ključni su za rješenje ovog problema.

S toga, progledajmo, budućnost naše zemlje ovisi o našoj spremnosti da ne šutimo pred nepravdom. Moramo poduzeti aktivne korake kako bismo osigurali da se naš glas čuje, boriti se protiv nasilja i zahtijevati adekvatno i brzo sankcionisanje nasilnika. Jer danas-sutra, svako od nas ili neko nama blizak može postati žrtva.

Lamija Krupalija (Treća gimnazija), panelistica

Sociološka definicija patrijarhata glasi: patrijarhat je oblik društvene zajednice u kojoj je osnovna društvena jedinica muški rod, a grupa je povezana srodstvom po muškoj liniji. On se manifestira u jeziku koji koristimo, medijima koje konzumiramo, u odgoju djece i našim međuljudskim odnosima. Nažalost, mi smo još uvijek tradicionalni i postajemo sve više tradicionalno i patrijarhalno društvo, te konzervativno društvo.

Patrijarhat nije samo o otvorenom nasilju nad ženama već o sistemu koji prožima sve aspekte života. U ovom kontekstu, važno je razmotriti fraze igre moći i neuravnotežene uloge muškaraca i žena. U patrijarhalnom društvu, moć je često koncentrisana u rukama muškaraca, dok su žene često relegirane na sekundarne pozicije. Ova nerazmjernost moći stvara prepreke za ravnopravnost i doprinosi održavanju stereotipa koji su duboko ukorijenjeni u našoj kulturi. Da li uzorke patrijarhata treba tražiti dublje? Odgovor je svakako da. Ovi uzorci su često rezultat historijskih, ekonomskih i kulturnih faktora koji su oblikovali naše društvo kroz vijekove. Možemo reći kako smo svi premreženi nevidljivim lancima patrijarhata: mikroagresije (svakodnevno omalovažavanje ili degradiranje žena), institucionalna diskriminacija (sistemske nejednakosti u obrazovanju, pri zapošljavanju, u politici, te drugim društvenim sferama), internalizirani seksizam (vjerovanje u rodne stereotipe i prihvatanje ograničenja koja se nameću ženama).

Pitanje koje se postavlja jeste da li smo kao društvo još uvijek u okovima stereotipa. Nažalost, odgovor je često potvrđan. Stereotipi o rodnim ulogama su prisutni u svakodnevnom životu, od obrazovanja do medija, i oni oblikuju percepciju o tome šta znači biti muškarac ili žena. U tom smislu, kako obitavati u patrijarhalnom društvu bez iskazane značajne volje za promjenom? Ključ leži u priznavanju i razumevanju tih obrazaca, kao i u razvijanju individualne svesti. Umjesto da se borimo protiv sistema, možemo pronaći načine da se prilagodimo i navigiramo kroz njega, koristeći strategije koje nam omogućavaju da postignemo svoje ciljeve unutar postojećih okvira, govorimo o problem, ne šutimo kada čujemo neki komentar ili stereotip, podržavamo žene, učimo o feminizmu, uređenja u zakonodavstvu, ekonomska nezavisnost žena, kultura, umjetnost i aktivizam. Iako se čini da je patrijarhat duboko ukorijenjen u našem društvu, svaka promjena počinje sa pojedincem. Razumjevanje naših uloga, preispitivanje stereotipa i pronalaženje načina da se prilagodimo, može nam pomoći da obitavamo u ovom sistemu dok istovremeno radimo na njegovoj postepenoj transformaciji. Promena nije uvijek brza ili dramatična, ali kroz male korake možemo stvoriti put ka ravnopravijem društvu.

Lamija Nezirović (Srednja medicinska škola), panelistica

MEĐUNARODNI DAN LJUDSKIH PRAVA

Izložba

Treća gimnazija, 10.12.2024.

Povodom Međunarodnog dana ljudskih prava, članovi Civitas sekcije i Kluba kritičkog mišljenja predstavili su set edukativnih plakata pod nazivom

„Ljudska prava“. Plakati su osmišljeni s ciljem podizanja svijesti o značaju ljudskih prava, nudeći čitaocima ključne informacije o historijatu i sadržaju UN Deklaracije o ljudskih pravima.

„Naši životi počinju se završavati onog dana kad prestanemo govoriti o stvarima koje su važne.“-Martin Luther King

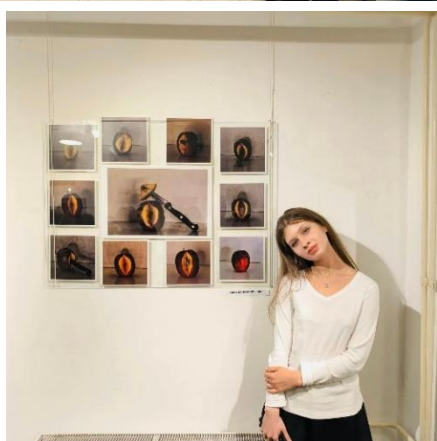
Izložba

Srednja škola primijenjenih umjetnosti, 10.12.2024.

Povodom dana aktivizma – borba protiv nasilja nad ženama, Srednja škola

primijenjenih umjetnosti je organizovala svojevrsnu izložbu na temi „Žena“. Nastala je u sklopu sekcije „Mipovci-kreativci-umjetnici“. Njihove organizatorice su školska bibliotekarka: Amina Abdulahović, i profesorica historije umjetnosti: Amra Patković. Tema novembra je bila žena, kako se obilježava međunarodni dan borbe protiv nasilje nad ženama (25.11.).

Učenici su imali priliku da kroz likovne radove (slike, fotografije, videe, plakate, letke i brošure) iskažu svoje osjećaje povodom ove teme, bili da je to frustracija, inspiracija, nasilje i prevencija nasilja. Učenici su se također bavili likovima i djelima Silvije Plat, Fride Kalo i Medihe Šehidić, žene koje su doživjele nasilje. Izložba je bila otvorena 10.12. 12:30h.

Izložba

Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn, 11.12.2024.

Izložba likovnih radova na temu "Progledaj", organizovana u okviru TPO organizacije i UNIGEM projekta, predstavlja rezultate kreativnog rada učenika Srednje škole za tekstil, kožu i dizajn. Ova izložba je plod njihovog zalaganja, umjetničkog izraza i društvene angažovanosti. Kroz različite tehnike i pristupe, učenici su istraživali ideje prosvjetljenja, promjene perspektive i osvještavanja važnih tema u društvu. Izložba ne samo da ističe njihov talent i trud, već i poziva posjetitelje da razmisle o porukama koje su utkane u ove radove.

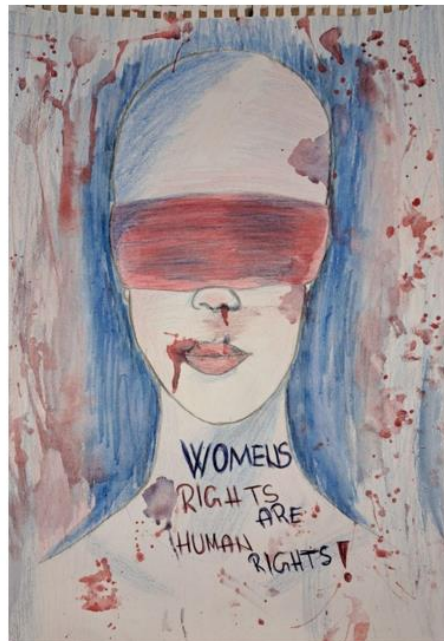
Nađa Ligata

Ema Šesto

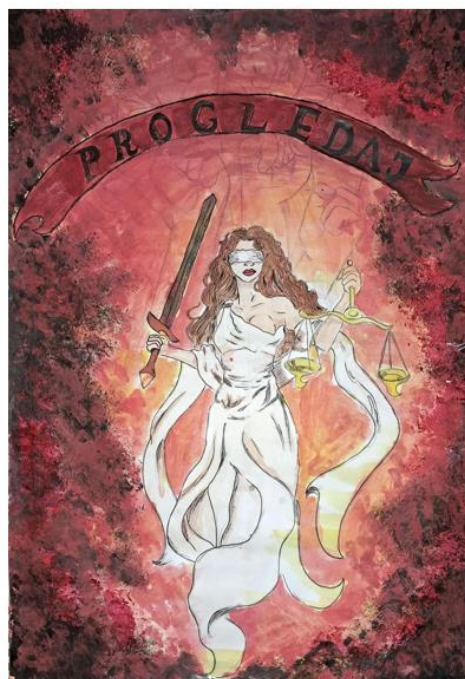
Džejla Burazerović

Tajra Dedić

Hena Čaušević

Ena Herco

Leila Pehadžić

Dalila Dimovski

Adna Skopak

Alli Abdulovski

Sanel Bajramović

Adna Duhović

HUMANITARNE AKCIJE

„Humanost na djelu: Prikupljanje paketića za djecu“

Učenici Srednje škole za tekstil, kožu i dizajn, udružili su snage kako bi organizovali akciju prikupljanja slatkiša za djecu korisnike narodne kuhinje. Kroz ovu plemenitu aktivnost, pokazali su empatiju i solidarnost, želeći uljepšati praznike najmlađima iz socijalno ugroženih porodica.

„Budimo solidarne sa ženama Gradačca“

Uposlenici i učenici JU Treća gimnazija obilježili su Međunarodni dan volontera 05. decembra putem solidarnosti i empatije, tako što su se odazvali pozivu TPO Fondacije, UniGeRC Centra i Neformalne grupe građana i građanki Gradačca na akciju „Budimo solidarne sa ženama Gradačca“. Aktivnost se sprovodi povodom kampanje „16 dana aktivizma“, sa temom: PROGLED AJ – pomoć žrtvama i preživjelima. Međunarodni dan volontera proglasila

je opća skupština Ujedinjenih naroda 17. decembra 1985. godine. Od tada se 5. decembra obilježava Međunarodni dan volontera. Zajedničkim djelovanjem, odgovornim pristupom, empatijom i solidarnošću činimo društvo ljepšim, prijatnijim i sigurnijim. Ne pristajući na nasilje bilo koje vrste, naše ruke i naša srca su ujedinjena u pomoći, podršci i zaštiti onima kojima je najviše potrebna.

DODJELA NAGRADA

odjela nagrada u duhu kreativnosti i aktivizma

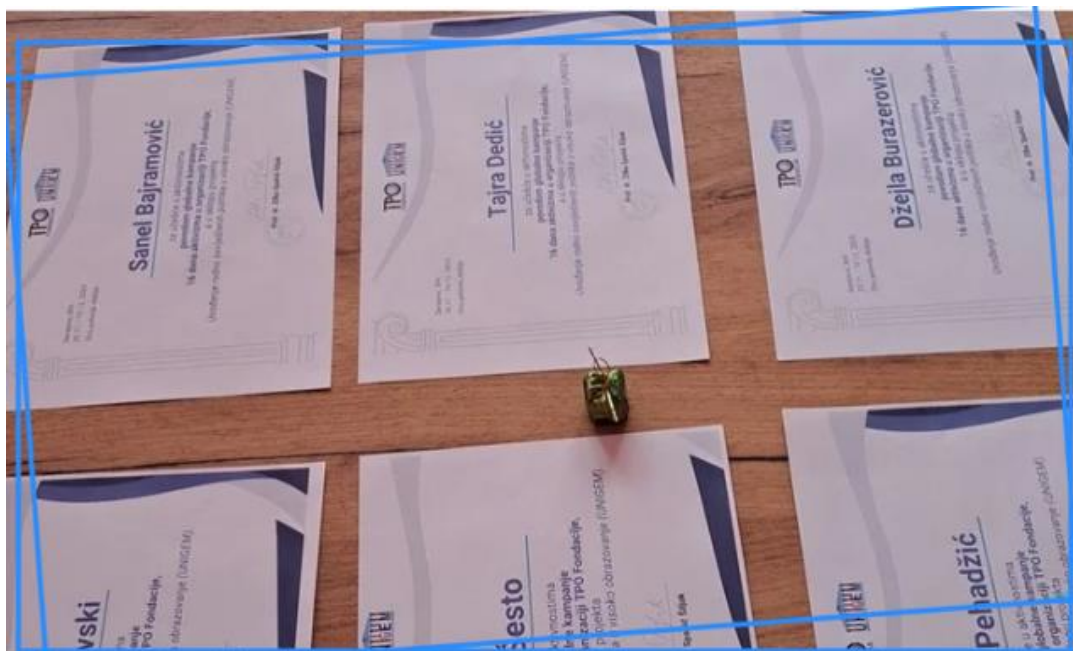
U sklopu aktivnosti kampanje "16 dana aktivizma" i obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava, održana je svečana dodjela nagrada koja je okupila talentovane učesnike. Nagrade, u vidu slikarskih pribora, simboliziraju podršku mladim umjetnicima i njihovom izražavanju kroz kreativnost. Događaj je istaknuo važnost umjetnosti kao moćnog alata za promovisanje ljudskih prava, ravnopravnosti i društvene pravde.

DODJELA ZAHVALNICA

zahvalnice za angažman i doprinos

U okviru projekta "Budi odgovoran, podrži, reaguj i prijavi", učesnicima su uručene zahvalnice kao priznanje za njihov trud i posvećenost. Projekat je istaknuo značaj zajedničkog djelovanja u borbi protiv nepravde i promovisanju odgovornog ponašanja u društvu.

Preporuke filmova

Selma(2014)

Hronika kampanje Martina Luthera Kinga (Oyelowo) za osiguranje jednakih prava glasa putem epskog marša od Selme do Montgomeryja, Alabama 1965., prisiljavajući čuvenu izjavu predsjednika Lyndona B. Johnsona (Wilkinson) koja je na kraju dovela do potpisivanja glasanja Zakon o pravima.

Bure baruta(1998)

Film kroz priče običnih ljudi pokazuje nadu i mogućnost promjene, čak i u haotičnom okruženju.

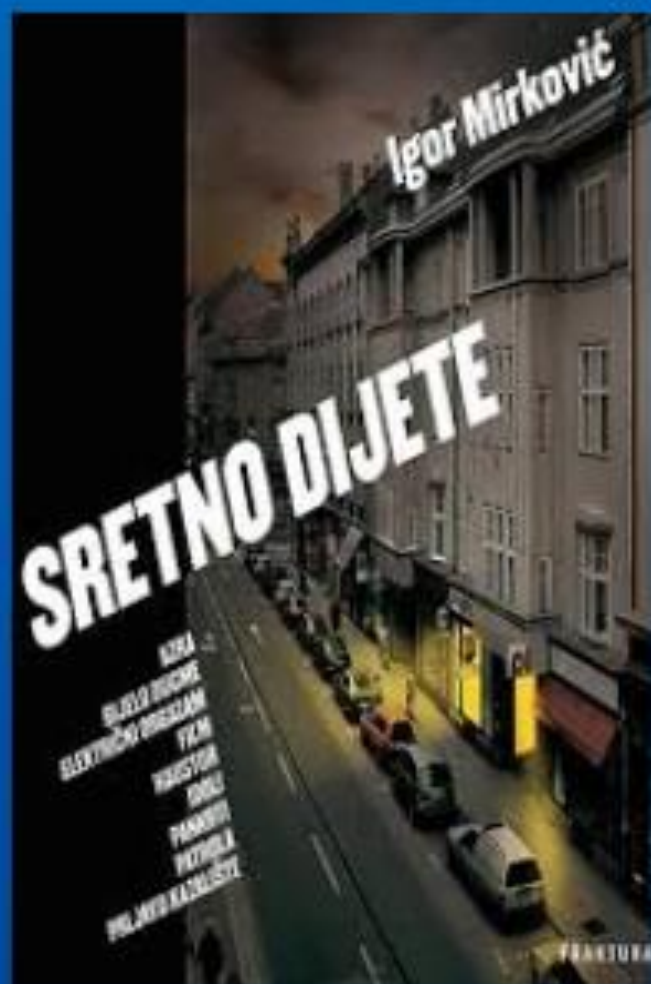

Djeca(1012)

Drama koja istražuje život mladih ljudi suočenih s posljedicama rata, ali i njihovom sposobnošću da pronađu nadu i mir u teškim okolnostima.

Sretno dijete(2003)

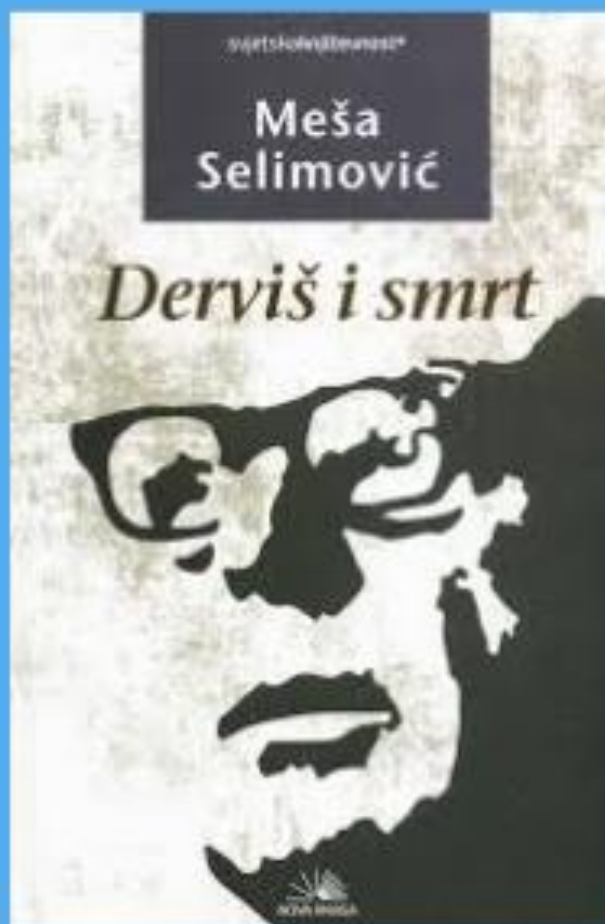
Dokumentarac o jugoslovenskoj muzičkoj sceni 80-ih, koji prikazuje kako je mladalačka energija tadašnjeg vremena simbolizirala otpor, zajedništvo i nadu za bolje sutra.

Preporuke knjiga

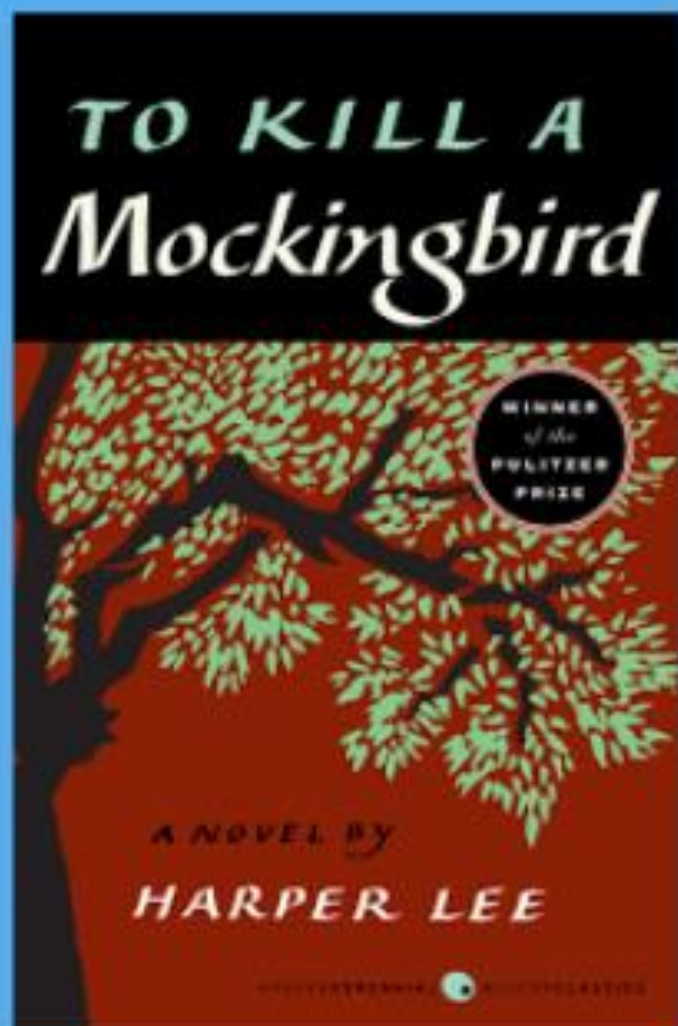
**Kada su tikve cvjetale
(Dragoslav Mihailović)**

**Knjiga koja tematizira
mladalačku energiju i borbu za
pravdu u turbulentnim
društvenim okolnostima.**

**Derviš i smrt
(Meša Selimović)**

**Roman o unutrašnjoj borbi
glavnog junaka Ahmeda Nurudina,
koji kroz preispitivanje vlastite
vjere i vrijednosti pronalazi snagu
za suočavanje s nepravdom.**

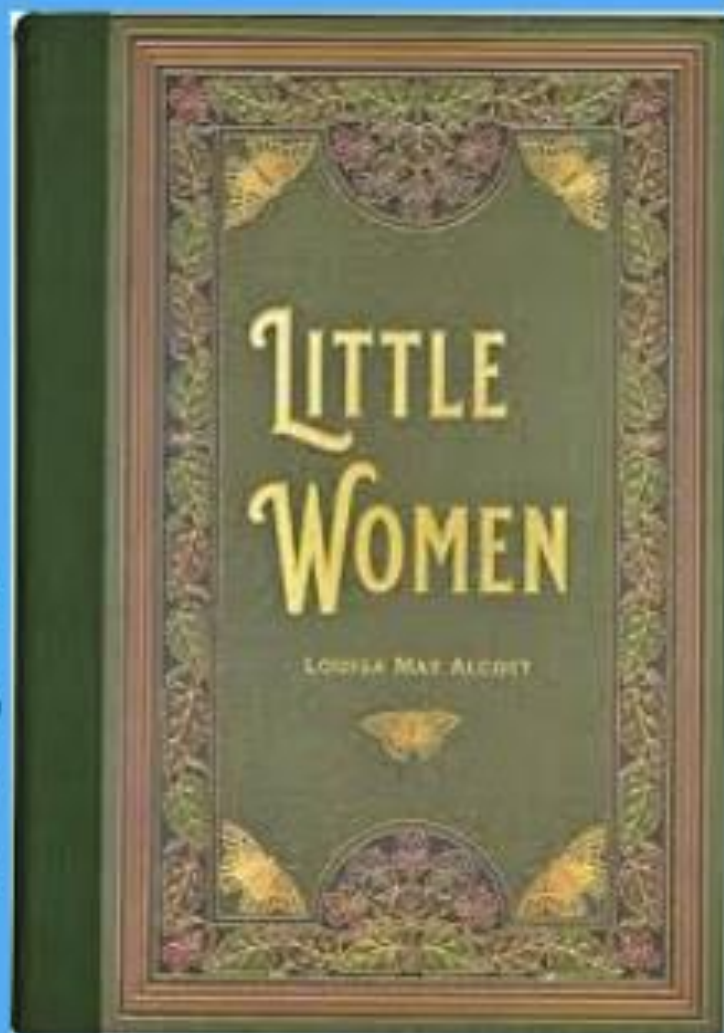

**To kill a mockingbird
(Harper Lee)**

Klasična priča o borbi za pravdu i ljudska prava, ispričana očima mlade djevojčice koja uči o podršci i hrabrosti u nejednakom društvu.

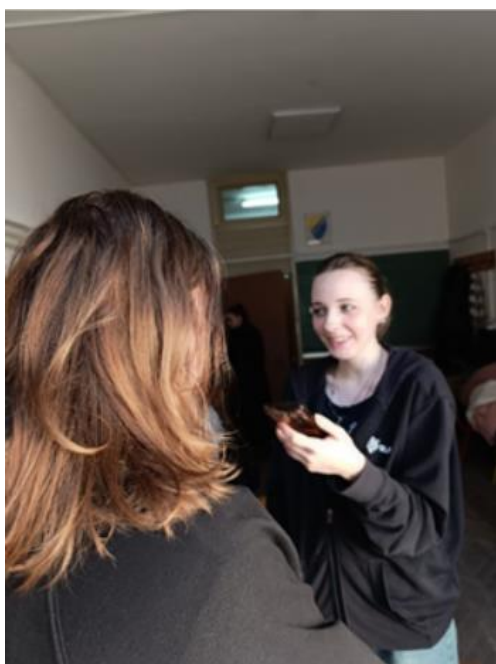
**Little women
(Louisa May Alcott)**

Priča prati živote četiri sestre March – Meg, Jo, Beth i Amy – i detaljno opisuje njihov prelazak iz djetinjstva u ženu.

INTERVJUI

EXCLUSIVE INTERVIEW

„Kroz aktivnosti poput izložbe „Progledaj“ i panela „Kako obitavati u patrijarhalnom društvu“, imala sam priliku da dublje razmotrim temeljne izazove s kojima se suočavaju žrtve i preživjeli, osobito u kontekstu patrijarhalnog društva. Ove inicijative nisu samo prilika za izražavanje boli i patnje, već i za podizanje svijesti o važnosti osnaživanja, podrške i solidarnosti. Što se tiče komentara, smatram da je važno da nastavimo stvarati prostor za dijalog i razmjenu iskustava, jer se samo tako može početi razbijati šutnja koja često okružuje ove teme.“

–Ema Šesto

(Srednja škola za tekstil,kožu i dizajn)

„Učešće u ovim aktivnostima mi je pružilo dragocjeno iskustvo i dublje razumijevanje problema koji pogađaju naše društvo. Shvatila sam koliko je važno boriti se za ravnopravnost, prepoznati nasilje i podizati svijest o pitanjima koja se tiču svih nas. Kampanja “16 dana aktivizma” i obilježavanje Međunarodnog dana ljudskih prava nisu samo prilike za učenje, već i poziv na akciju – da zajedno stvaramo društvo u kojem će svi, bez obzira na spol, imati jednaka prava i prilike. Vjerujem da možemo napraviti promjene ako smo hrabri, obrazovani i ujedinjeni. Mi mladi smo ti koji imaju snagu i obavezu da izgradimo bolju budućnost, gdje će ravnopravnost i ljudska prava biti osnova našeg društva.“

– Edina Helać

(Srednja škola za saobraćaj i komunikacije)

„Moje iskustvo sa projekata je jako lijepo. Sa našim vršnjacima smo dijelili mišljenja na mnogo tema koje su trenutno aktuelne. Bilo je zanimljivo vidjeti koliko se naših vršnjaka susreće sa istim problemima u školi, u društvu. Proširili smo naše znanje i poznanstva upoznavajući mnogo divnih ljudi.“

Hana Hatić
(Gimnazija Obala)

„Na okruglim stolovima i manifestacijama imala sam veoma prijatno i pozitivno iskustvo. Otišla sam na ukupno 2 ili 3 događaja i mogu reći da sam bila više nego zadovoljna. Ljudi su bili učtivi i gostoprимljiv te nama i ostalim školama pokazali dobrodošlicu. Svi koji su sudjelovali u diskusijama imali su zanimljive i različite poglede na teme, bilo to feminizmu, ljudskim pravima itd. Bitna je upravo ta raznolikost da mi prepoznamo s čime rezoniramo a s čime ne. Ovakve stvari doista čovjeka navode da razmišlja i koristi svoj mozak, što je veoma bitna vještina. Sve u svemu imala sam pozitivno iskustvo, vidjela različita mišljenja i naučila nešto novo. Ovo je na neki način izlazak iz moje zone komfora, ali bez obzira na to stvarno je bilo super i nadam se da ću imati više prilika da sudjelujem u sličnim događajima u budućnosti.“

Amila-Amina Ćizmić
(Gimnazija Obala)

„Meni je bilo veoma zanimljivo! Slusajući druge perspektive na istu temu zaista vam pomogne u proširenju znanja. Teme su bile veoma zanimljive i natjeraju vas da se zamislite. Organizacija ovog projekta me je odusevila, vidi se rad i trud svih koji su učestvovali. Voljela bi sljedeće godine ako bude prilika da ponovo prisustvujem.“

Hana Gluhić
(Gimnazija Obala)

„Okrugli stolovi su bili korisni i dali su nam određeni uvid u ono što ostatak društva naših godina misli. Sudjelovanje je bilo zanimljivo, pogotovo na zadnjem okruglom stolu, jer smo imali priliku čuti različita mišljenja i debatirati o njima. Jedna od stvari koje sam naučila jesu zanimljive statistike. Mnogi vršnjaci su pokazali da znaju o čemu pričaju, pa smo kroz diskusiju svi zajedno mnogo naučili, posebno o temama poput stepena nacionalizma, manjka prava i prisutne korupcije u zemlji.“

Također, bilo je inspirativno slušati različita mišljenja i uviđati koliko ljudi prepoznaje probleme u državi. Smatram da su ovakve aktivnosti korisne, ali da je važno na ovakva dešavanja dovesti i mlade čija su mišljenja, ako smijem reći, pogrešno radikalizovana. Trebaju nam otvoreni ljudi, ali isto tako i oni konzervativnijih stavova, jer je suština svega pružiti im nova mišljenja koja će moći razmotriti i, makar djelomično, uzeti u obzir. Moje dosadašnje iskustvo je bilo pozitivno, jer smatram da su ove aktivnosti veoma bitne i korisne. Jedina zamjerka koju imam jeste to što smo često vremenski ograničeni na 45 minuta do sat vremena. Mislim da bi diskusije bile produktivnije kada bi trajale duže. Teme su odlične i imaju veliki potencijal.“

Helena Mićević

(Srednja škola primijenjenih umjetnosti)

Intervju sa Nejrom Džananović

Nejra Džananović, magistrica pedagogije,
projektna službenica TPO fondacije

1. Možete li nam reći nešto više o ulozi TPO fondacije u promociji ljudskih prava i rodne ravnopravnosti?

Uloga TPO fondacije u promociji ljudskih prava i rodne ravnopravnosti predstavlja ključnu misiju organizacije. Jedan od najvažnijih trenutaka u toj misiji je kampanja 16 dana aktivizma, tokom koje fondacija organizuje različite događaje, edukacije i akcije koje imaju za cilj da utiču na društvene promjene i unaprijede položaj žena i drugih marginalizovanih grupa. Aktivnosti fondacije

doprinose stvaranju inkluzivnijeg društva u kojem se poštuju i štite ljudska prava, sa posebnim naglaskom na rodnu ravnopravnost.

2. Kako mladi mogu doprinijeti zaštiti ljudskih prava u svojim lokalnim zajednicama?

Mladi mogu doprinijeti zaštiti ljudskih prava u svojim lokalnim zajednicama koristeći sve ono što ih motiviše da budu aktivni. Bilo da je to muzika, sport, umjetnost ili bilo koja druga forma izražavanja, kroz te aktivnosti mladi mogu doprinostiti širenju svijesti o važnosti jednakopravnosti. Takođe, društvene mreže, na kojima su mladi izuzetno aktivni, predstavljaju snažnu platformu za aktivizam i promociju. Korišćenjem ovih digitalnih prostora, mladi mogu informisati svoje vršnjake, organizovati akcije, dijeliti važne poruke i mobilisati ljude da se uključe u lokalnu zajednicu.

3. Kakvu ulogu obrazovne institucije imaju u podizanju svijesti o ljudskim pravima i borbi protiv nasilja?

Obrazovne institucije igraju ključnu ulogu u podizanju svijesti o ljudskim pravima i borbi protiv nasilja, jer su to mjesta gdje mladi provode značajan dio svog života, u periodu kada su posebno receptivni za usvajanje novih informacija. Tokom svog obrazovanja, mladi razvijaju sposobnost kritičkog razmišljanja, oblikuju životne percepcije i stavove, te je od suštinske važnosti da obrazovne institucije aktivno učestvuju u ovom procesu. Osim što je važno da obilježavaju ključne datume poput Dana ljudskih prava i Dana borbe protiv nasilja nad ženama, još je poželjnije da ove teme budu inkorporirane u nastavu, u okviru mogućnosti koje omogućava kurikulum. Tako, obrazovne institucije mogu pomoći mladima da razviju svijest o ljudskim pravima, te podstaknu društvenu odgovornost i borbu protiv nasilja.

4. Možete li podijeliti neke primjere dobrih praksi iz srednjih škola koje su već učestvovala u vašim projektima/aktivnostima? Koje su po vašem mišljenju najznačajnije?

Svaka škola koja se bavi pitanjima ljudskih prava i borbe protiv nasilja je značajna, jer pokazuje posvećenost u obrazovanju mladih o ovim temama. Najviše nas raduje kada se škole same jave i predlože saradnju. Neke od aktivnosti koje škole sprovode u okviru naših projekata i inicijativa uključuju snimanje kratkometražnih filmova, organizovanje izložbi učeničkih radova, panel diskusije, radionice i sl. Ove aktivnosti omogućavaju učenicima/ama da se kreativno izražavaju, razmenjuju ideje i podižu svijest o ljudskim pravima i nasilju na inovativan način.

5. Koji su najveći izazovi s kojima se suočavate kada radite s mladima i školama na ovim temama?

Najveći izazovi s kojima se suočavamo kada radimo s mladima i školama na temama ljudskih prava i rodne ravnopravnosti variraju u zavisnosti od okruženja. Kada radimo s mladima izvan školskog okruženja, izazov je animirati dječake da se uključe u ove teme. Iako je borba za ljudska i ženska prava borba svih ljudi, uključujući muškarce, oni se često u manjem broju odlučuju angažovati u našim aktivnostima. S druge strane, kada radimo u školskom okruženju, izazov je inkorporiranje ovih tema u nastavni proces, jer su školske teme i sadržaji već određeni nastavnim planom i programom. Uprkos tim izazovima, trudimo se da kroz kreativne pristupe i saradnju sa školama omogućimo mladima da se upoznaju sa ovim pitanjima i postanu aktivni učesnici/e u promociji ljudskih prava i rodne ravnopravnosti.

6. Kako vidite budućnost TPO fondacije u oblasti borbe za ljudska prava i rodnu ravnopravnost?

Ne nazire se kraj borbe za ljudska i ženska prava, jer su ova pitanja i dalje vrlo relevantna i konstantno se raspravlja o njima obzirom na dešavanja u BiH, poput porasta broja femicida. Stoga, budućnost TPO fondacije ostaje usmjerena na oblasti borbe za ljudska prava i rodnu ravnopravnost. Naša misija će i dalje biti jačanje kapaciteta nastavnog osoblja, učeničke populacije i svih drugih relevantnih aktera, kako bismo stvorili inkluzivnije društvo u kojem će ljudska i ženska prava biti u potpunosti poštovana i zaštićena. Nastavićemo da ulažemo u edukaciju, podizanje svijesti i aktivizam.

7. Šta mislite o aktivnostima koje realizuju godinama neke srednje škole poput zajedničkih aktivnosti i biltena Srednje škole za tekstil,kožu i dizajn,Treće gimnazije, Srednje medicinske škole...?

Posebno je pohvalna međusobna saradnja škola i udruživanje snaga u borbi protiv rodne neravnopravnosti. Aktivnosti koje realizuju srednje škole, a koje podržava TPO Fondacija kroz projekat UNIGEM, predstavljaju odličan primjer zajedničkog angažovanja na ovim važnim temama. Edukovanje učenika/ca o rodnoj ravnopravnosti, kao i spajanjem razreda različitih škola i povezivanjem nastavnika/ca iz različitih institucija, pokazuje da su škole spremne na partnerstvo i zajedničko učenje. Ovaj pristup ne samo da doprinosi obrazovanju, već i omogućava razmjenu iskustava i učenje od drugih, što ima dugoročne pozitivne efekte.

intervju vodila: Ena Herco

(Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn)

Intervju sa Amelom Muftić

Amela Muftić Arapović, diplomirani socijalni radnik, Srednja ugostiteljsko-turistička škola

1. Kako biste opisali trenutnu situaciju u BiH kada je u pitanju rodnozasnovano nasilje, i koje su, po vašem mišljenju, najveće prepreke u borbi protiv ovog problema?

Trenutna situacija u BiH po pitanju rodnozasnovanog nasilja je na nezavidnom nivou. Uprkos činjenici da se o ovoj temi dosta govori u javnosti (mediji, društvene mreže i sl.), te da mladi imaju prilike educirati se kroz predavanja, tribine i školske programe, brojke ukazuju na porast ovog problema. Studije naglašavaju alarmantnu prevalenciju rodnozasnovanog nasilja. Kao najveće prepreke izdvajaju se transgeneracijsko nasljeđe, prema kojem se žrtva često okrivljuje, te nedosljedna i neučinkovita provedba zakona koji kriminaliziraju ovo nasilje.

2. Šta bi, prema vašem mišljenju, trebali biti prioriteti u zaštiti ljudskih prava?

Prioriteti bi trebali uključivati poštivanje svih osnovnih ljudskih prava i sloboda definiranih Ustavom BiH i FBiH, kao i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i temeljnim slobodama (1950), te Konvencijom o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (1979). Poseban fokus treba biti na djelovanju nadležnih institucija u zaštiti žrtava i procesuiranju počinitelaca kršenja ljudskih prava.

3. Kako smatrate da patrijarhalne norme i vrijednosti utječu na društvo u BiH, posebno u pogledu prava žena, i kako se može postići ravnopravnost između spolova?

Društvo u BiH još uvijek funkcioniše prema tradicionalnim vrijednostima, gdje dominiraju patrijarhalni obrasci, pri čemu se muškarac postavlja iznad žene. Ovakvi iskrivljeni odnosi moći često rezultiraju diskriminacijom i podređenošću, uglavnom žena, ali povremeno i muškaraca. Za postizanje ravnopravnosti potrebno je osloboditi se stereotipa i mitova koji dominiraju društvom na Balkanu, te promovirati jednakost i poštovanje na svim razinama društvenog života.

4. Kakvu podršku, prema vašem iskustvu, žrtve rodnozasnovanog nasilja najviše trebaju od socijalnih radnika i drugih institucija, i na koji način možemo unaprijediti tu podršku u BiH?

Podrška žrtvama rodnozasnovanog nasilja trebala bi uključivati umrežavanje relevantnih institucija. Prije svega, potrebno je ohrabriti žrtve da prijave problem, otvoreno razgovaraju o svom iskustvu, te se oslobode krivice i stigme. Socijalni radnici bi trebali usmjeriti žrtve prema nadležnim institucijama poput policije, Centra za socijalni rad, tužilaštva i sudova. Također, žrtvama je potrebno pružiti psiho-socijalnu podršku, pravnu pomoć, smještaj u sigurnim kućama, ekonomsko osnaživanje, te podršku zajednice. Ključno je razvijati inicijative koje angažiraju muškarce i dječake u osporavanju štetnih društvenih normi, dok se istovremeno njeguje kultura poštovanja i jednakosti.

intervju vodila: Minela Pandža

(Gimnazija Obala)

ORGANIZACIJE KOJE SU NAS PODRŽALE

TPO Fondacija (Transkulturalna Psihosocijalna Obrazovna Fondacija), predano radi na zagovaranju rodne ravnopravnosti, ljudskih prava i izgradnji mira kroz dijalog i saradnju. Kao dio HNI TPO International mreže sa sjedištem u Amsterdamu, TPO je prisutna u Bosni i Hercegovini od 1998. godine, dok od 2006. djeluje kao lokalna nevladina organizacija širom zemlje. Fondacija se posebno fokusira na osnaživanje žena i mladih – grupa koje su često marginalizovane u bosanskohercegovačkom društvu. Kroz edukativne programe, istraživanja i raznovrsne projekte, TPO nastoji podstaći njihovo aktivno učešće u javnom životu i poboljšati njihovu zastupljenost na mjestima donošenja odluka. U okviru svojih aktivnosti, Fondacija koristi inovativne metode poput stripova kako bi unaprijedila interkulturalne kompetencije i suzbila stereotipe i predrasude, doprinoseći tako jačanju socijalne inkluzije. Programi TPO Fondacije obuhvataju radionice, kampanje, obrazovne aktivnosti i istraživačke projekte. Kroz saradnju sa civilnim društvom, akademskim zajednicama i vladinim institucijama, TPO djeluje kao most između različitih sektora i perspektiva – akademskog i aktivističkog, vladinog i nevladinog, te vjerskog i nereligijskog. Fondacija se zalaže za slobodu savjesti i mišljenja, bez obzira na identitet ili pripadnost. TPO Fondacija je posvećena promociji mira, jednakosti i liderstva, potvrđujući svoj status jedne od vodećih organizacija u oblasti inkluzivnog obrazovanja i društvene pravde.

UNIGEM (University and Gender Mainstreaming)

je projekat posvećen unapređenju rodne ravnopravnosti i borbi protiv rodno zasnovanog nasilja unutar akademskih institucija. Cilj projekta je stvaranje sigurnog, inkluzivnog i ravnopravnog okruženja za sve članove akademske zajednice, uključujući studente, nastavno osoblje i istraživače. Projekat se realizuje u saradnji sa 19 univerziteta iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Crne Gore, uz podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva. Ključne aktivnosti UNIGEM-a obuhvataju razvoj i implementaciju rodno osjetljivih politika na univerzitetima, organizaciju treninga i radionica za podizanje svijesti o rodnim pitanjima, sprovođenje istraživanja o stanju rodne ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju, kao i promociju rodne jednakosti kroz edukativne i javne kampanje. Prvo istraživanje o ovim temama realizovano je 2021. godine na 18 univerziteta, dok se trenutno sprovodi ponovljeno istraživanje radi procjene efikasnosti intervencija implementiranih u okviru projekta. Pored istraživanja, UNIGEM organizuje kampanje poput "16 dana aktivizma", koje se sprovode na univerzitetima širom regiona, s ciljem podizanja svijesti i edukacije o rodnoj ravnopravnosti i prevenciji nasilja. Projekat teži institucionalizaciji rodne ravnopravnosti, osiguravajući da univerziteti postanu centri izvrsnosti u ovoj oblasti. Kroz saradnju sa različitim univerzitetima i relevantnim akterima, UNIGEM nastoji integrisati rodnu perspektivu u sve aspekte akademskog života, doprinoseći stvaranju pravednijeg i inkluzivnijeg društva.

SPISAK UČESNIKA

Treća gimnazija

koordinatori: Karahodžić Esad i Kurtović Đuldina

Krupalija Lamija
Bačvić Rijad
Bahtanović Amina
Bajrić Ena
Čolić Ela
Čvorić Sanina
Čočaj Tringa
Delihasanović Lejla
Džananović Hena
Đekić Tin
Halilović Feđa
Huskić Sumeja
Isaković Afan
Karačić Tana
Karić Ena
Kučuk Hana
Međedović Adnan
Mujić Manara
Nuhanović Emina
Pilav Amina
Podžić Dženita
Šetić Esma
Šetić Kanita
Škaljo Ilma
Trako Adna

SPISAK UČESNIKA

Gimnazija Obala

koordinator: Karahodžić Lejla

Pandža Minela
Bjelica Amina
Čoso Merjem
Dalila Durak
Drakovac Sarah
Gogalija Lejla
Gluhić Hana
Hatić Hana
Hurko Hena
Kadić Nejla
Kantarija Emela
Kukolj Azra
Maksumić Adna
Mahmutčehajić Zana
Radonja Una
Selimbegović Almir
Velić Hana
Janjac Sukejna

Srednja muzička škola

koordinator: Kurtović Đuldina

Čengić Zara
Hećimović Medina
Hiseni Lejla
Jusufović Dalila
Ovčina Asja

Srednja medicinska škola

koordinator: Knežević

Marija
Halilović Ema
Hamidović Sara
Džafović Nejla

Javna ustanova
SREDNJA MEDICINSKA ŠKOLA
Sarajevo

SPISAK UČESNIKA

Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn

koordinator: Ahmethodžić Alma

Herco Ena
Abti Rijad
Abdulovski Alli
Bajramović Sanel
Burazerović Džeja
Čaušević Hena
Dedić Tajra
Dimovski Dalila
Duraković Adna
Duhović Adna
Ligata Nađa
Pehadžić Leila
Šesto Ema
Skopak Adna

Srednja škola primijenjenih umjetnosti

koordinator: Alihodžić Berina

Ajla Kadić
Emina Džuđo
Emina Čatić
Helena Mićević
Pavle Mićević

Srednja škola za saobraćaj i komunikacije

koordinator: Smiljanić Igor

Helać Edina
Alaim Nejla
Ammar Ibrica
Habibović Dina
Kundak Haris
Maljić Nedim
Nevorić Sanin
Trako Emira
Duvnjak Nejla

UREDнице

LAMIJA KRUPALIJA

ENA HERCO

MINELA PANDŽA

EDINA HELAČ

AJLA KADIĆ

LAMIJA NEZIROVIĆ

